

Magdalena Hai

Sarvijumala

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Copyright © 2023 Magdalena Hai ja Kustannusosakeyhtiö Otava
Vinjettikuva: Karin Niemi

ISBN 978-951-1-45632-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Öinen tuuli huojuttaa metsän korkeita kuusia, niiden liike säikäyttää lentoon parvin tummia lintuja. Vanhan talon hirsiseinät narahtavat. Jokin kulkee sen varjossa. Kattoon kolisee puhurin irrottamien käpyjen kuuro.

Nainen seisoo talon päätyhuoneessa, kiristelee nyrkkejään ja maiskuttelee suutaan.

Vuoteessa nukkuu hänen tyttärensä, nuori nainen jo. Kiharat hiukset ovat levinneet tyynylle. Kasvojen viereen nostetun käden sormet puristuvat nyrkkiin, kuin peilikuvana äidin liikkeelle.

Tytär aistii äitinsä unen läpi, muttei tahdo herätä.

Ei tahdo kohdata sitä, mikä pysyy hänen rinnallaan.

Nainen kumartuu tytön puoleen. Ojentaa käden, jonka kelmeä iho on pingottunut lihassyiden päälle. Nivelet ovat luisia saranoita näivettyneissä sormissa, kynnet kellertyneet ja terävät. Nainen nuolaisee ikenien päältä vetäytyneitä huuliaan.

Nälkä.

Tytär alkaa valittaa vasta, kun äidin sormien karhea, kylmä iho koskettaa hänen kaulaansa.

Sanotaan, että kuoleman lähellä elämä vilistää silmien editse. Mä en voi sanoa siihen juuta tai jaata. En muista mitään siitä, miten se kävi. Kuinka meidän auto lähti liirtoon ja pyörähti katon kautta ympäri ennen kuin osui kallioleikkaukseen. En muista sitä, että odotin 23 minuuttia avun saamista. Olin kuulemma tajuissani, kun ne leikkasi mut ulos äidin Meganesta. Kaikki se on kerrottu mulle jälkeenpäin.

Filmi on poikki.

Sairaalan katto on ääntä imevää materiaalia. Siinä on pieniä reikiä vieri vieressä. Muhun kai sattuisi, jos ei ois niin hyvät pöhinät tippaletkussa, joka kulkee huteran oloisesta telineestä kyynärtaitteen suoneen. Kun käännän päätä, näen ikkunasta vaan taivasta. Ikkunalaudalla istuu lokki. Se venyttelee siipiään ja avaa sahalaitaisen nokkansa. Taivas on sininen. Muutama valkoinen pilvi kelluu sen läpi.

Hitaasti.

Hitaasti.

Sammahdan taas.

Kun avaan silmät, lokki on lähtenyt.

”Lauri, heiii...” Vanessa-täti kurkistaa huoneen ovesta kukkpuska edellä, hymyilee nopeasti ja tulee sisään.

”Niko tulee ihan justinsa perässä, se jäi keräämään rohkeutta tuonne käytävään”, Vanessa hössöttää. Se etsii katseellaan maljakkoa, johon kukat voisi laittaa.

”Tänne ei saa tuoda kukkia”, mä päätän armahtaa tädin tuskastaan, mutta se vaan menee entistä hössömmäksi.

”Ai hitto”, sen silmät laajenee. ”Ai hitto, Lauri, en mä tätäkään tiennyt. Olen mä kyllä aika toope!”

Kohotan suupieliä enemmän velvollisuudentunnosta kuin aidosta tunteesta. Sitähän Vanessa tahtoo. Se on aina ollut sellainen, tekee seurassa itsestään vähän tyhmemmän, että saisi muut nauramaan.

Vanessa tarttuu hymynpoikaseen kuin haukka, tulee viereen istumaan ja puristaa mun sormet sen käteen. ”Miten sä voit?”

Kohautan olkaa. Kipu sävähtää kyljessä, sitten jalassa. Irvistän.

”Joo”, Vanessa sanoo, vaikka mä en oikeasti edes vastannut sille. ”Hei. Mä ymmärrän.”

”Äijä...” Niko seisoo ovella kasvot valkoisina.

Mä tajuan nyt, miksi Vanessa sanoi sen keräävän rohkeutta. Serkku puristaa käsiä nyrkkiin ja kiristää leukojaan. Se sanoo ”äijä” niin kuin jenkkeleffoissa sanotaan ”dude”. Niko on muutenkin yksi kävelevä klisee: sillä on lounaisrannikko-

laisen pullosta tullut rusketus ja tarkasti trendin mukaan leikatut hiukset, jotka on luonnostaan niin blondit, että ne näyttää värjätyiltä. Hyvää ruotsalaista geeniperimää, se itse sanoo. Se on myös aina vähän ylivirittynyt, sillä on siihen lääkkeetkin. Serkuina me ei voitais olla kauempana toisistamme. Mutta meidän äidit oli niin läheisiä, että Niko ja mä ollaan kasvettu melkein veljiksi.

”No tuu nyt peremmälle, äläkä tönötä siinä ovenraossa!” Vanessa käskee.

Niko tottelee.

”Jos sanot ’äijä’ vielä yhden kerran...” mä ähkäisen ja nostan itseni ylemmäs tyynyllä.

Niko tekee vetoketjun sulkemista muistuttavan eleen suunsa edessä ja istuu sängyn vieressä olevalle tuolille. Sen jalka alkaa väpättää välittömästi *tu-tu-tu-tu-tututututu* lattiaa vasten.

Me ollaan hiljaa. Paksu kärpänen surisee ikkunaa vasten. Se on havahtunut siihen horroksestaan auringon lämmön herättämänä. Kömpinyt suurella vaivalla esiin jostain rakosesta ja päätynyt väärälle puolelle lasia.

”Mikä päivä nyt on?” mä kysyn.

”Perjantai”, Niko sanoo.

”Kahdestoista”, Vanessa selventää.

Mä katson niitä. ”Maaliskuuta?”

”Joo”, Vanessa sanoo hitaasti ja katsoo kärpästä sekin. ”Mä puhuin hoitajien kanssa. Sun paraneminen etenee kuulemma tosi hyvin. Ehkä ne jo piankin päästää sut pois.”

Panen merkille, ettei se sano *kotiin*. Kotona ei ole ketään. Äiti on poissa ja ennen kuin iskä herää, ei voi tietää, onko siitä eläjäksi.

Vanessa vilkaisee Nikoa ennen kuin jatkaa. ”Me ajateltiin, että tulisit meille. Ainakin siihen asti, kunnes...”

”Niin pitkäksi aikaa kuin tarvii”, Niko sanoo.

”Kun et sä voi–” Vanessa nyhjää peukalonkynnä toisen käden sormilla. Nätti lakka on pureksittu pois kynnen pästä. ”Lääkärit on sitä mieltä, että sä tarviit vielä pitkään apua.”

”Siis että tulisin teille? Entä koulu?”

Niko yskäisee nyrkkiinsä. ”*Nörtti!*”

Vanessa kurtistaa kulmiaan, mutta on tyytyväinen, että sen poika saa revittyä musta päivän toisen hymyn. ”Ei sillä ole kiire. Katsotaan sitten, kun tulet. Onhan noita ratkaisuja. Etäkoulussahan sä oot kai muutenkin ollut. Tai siirretään sut Rasekoon. Mutta.” Se ottaa uudestaan mun kädestä kiinni. ”Lauri. Rakas. Darling. Kaikki järjestyy.”

*Kun mua leikataan autosta ulos, palavan metallin haju peittää
alleen kaiken muun. Saha vonkuu ja vinkuu. Joku huutaa.*

"Menkää vittu nyt kauemmas!"

Me ajetaan meidän onnettomuuspaikan ohi matkalla Lehdoille. Kallioleikkauksen luona ei ole enää autonromua, joku on hoitanut sen siitä pois. Jos motarilla saisi pysähtyä, ehkä Vanessa haluaisi seisahtua siihen ja pitää hiljaisen hetken lasinmurujen keskellä.

Mä suljen silmät ja kuulen yhä sahan vonkuvan. En ole varma, onko muistikuva oikea vai perustuuko se siihen, mitä mulle on kerrottu. Mutta melkein haistan palavan metallin. Kuulen, kuinka joku pelastajista karjuu ohiajajalle, joka on pysähtynyt ottamaan kuvia.

Muistikuva haipuu. Tässä kohtaa filmi taas katkeaa.

Lehdessä oli kuva onnettomuuspaikasta. Sen tyyppin ottama, jota oli karjuttu kauemmas. Se oli tullut tarpeeksi lähelle, että oli nähnyt mun äidin, sen autosta ulos lentäneen ruumiin, vääntyneet jäsenet, kokoonpainuneet kasvot. Jos se oli ottanut siitäkin kuvan, lehti ei ollut sitä siltä ostanut.

Mun äiti on ehkä ikuisesti osa jonkun sääliättävän onnettomuusrunkkarin kuvapankkia, enkä mä voi sille mitään.

Kun avaan silmät, näen takapenkiltä, kuinka Vanessa pyyhkii raivokkaasti silmiään, että näkisi ajaa.

Kun auto kaartaa Nikon kotitielle, näen jo kaukaa, miten Nikon pikkusisko juoksee talosta ulos käsivarret taivasta kohti ja suu leveässä virneessä.

Niko ja mä purskahdetaan hillittyyn nauruun.

”Miksei faija laittanut sitä talutushihnaan?” Niko murahattaa ja saa pahan katseen äidiltään.

”Tiuku vaan rakastaa Lauria niin paljon”, Vanessa sanoo, ”ei siinä ole mitään pahaa.”

”No on se vähän noloa”, Niko sanoo. ”Se oli söpöä ehkä silloin, kun Tiuku oli pieni. Mutta se menee seuraavaksi seisalle!”

”Voi kun säkin olisit säilyttänyt samanlaisen elämänilon kuin siskollasi.” Vanessa pysäyttää auton, vetää avaimen pois virtalukosta ja katsoo meitä peilin kautta. ”Koittakaa nyt vaan kestää.”

Menee hetki, ennen kuin saan kammettua itseni autosta. Niko auttaa mulle sauvat käteen. Kipsi tuntuu tönköltä, se jatkuu liian pitkälle. Sen pintaan on jo ilmestynyt töherryksiä – enimmäkseen Nikolta, mutta kipsissä on myös heipat parilta kaverilta ja niiltä hoitajilta, joiden kanssa tulin parhaiten toimeen.

”Ootko ok?” Niko varmistaa.

”Joo, huimaa vaan vähän.”

Tiuku on jäänyt seisomaan muutaman metrin päähän ja puree nyrkkiin puristettua hihaansa. Odottaa varmaan lupaa

tulla lähemmäs. Arkailee. Lopulta mun käy sitä sääliksi ja sanon: ”Tuu nyt sitten.”

Se vinkaisee ja syöksyy mun kainaloon.

Tiuku on yhtä vaalea kuin Niko, mutta sen ihokin on vaalea, posket punaiset, nykerönenän päällä jokunen aurin gon pirsrottama pisama. Se halaa mua varovasti ja päästää äkkiä irti.

”Sattuuko sua?”

Ähkäisen. ”No miltä se nyt tuntuu, kun vedetään lihamyllyn läpi.”

Tiuku vinkaisee ja vavahtaa koko kaksitoistavuotiaan vimmallalla.

”Iiiskää!” se karjaisee taakseen, ihme elohopeaihminen. ”Neee tuuliii!”

Mun konkatessa kohti iloisenkeltaista taloa Vanessan mies ilmestyy nurkan takaa.

”Mitä äijä?” Juho käärii hihoja alas, se on varmaan ollut pihahommissa. Taputtaa mua olalle ja nujuttaa poikansa päätä. Niko nykäisee päänsä pois nujutusetaisyydeltä, muurhaa isälleen ja pyyhkii tukkaa takaisin ojennukseen.

Nielaisten kitkerän ajatuksen siitä, että mun iskä makaa letkuissa kahdensadan kilometrin päässä Helsingissä.

”Teillä oli pitkä matka.”

Vanessa puuttuu puheeseen ennen kuin mä ehdin vastata. ”Lauri on varmaan ihan puhki.”

Sillä on jo kainalossa putkikassi. Siinä on mun kamat. Ne, jotka se haki meiltä kotoa. Niin monta vaatekertaa kuin mukaan mahtui ja läppäri. Kiusallista ajatella, että se on tonkinut mun kalsarilaatikoita. Toivottavasti löysi ehjiä.

Juho taputtaa mua vielä uudemman kerran. Modernin miehen rakkauden ele. ”Menkää vaan sisälle. Laitoin ruokaa, kun Vanessa tekstasi, ettei teillä kestä enää kauan.” Se iskee Tiukulle silmää. ”Tikkeri kattoi pöydän komeasti.

Taitteli vissiin servetitkin sydämen muotoon.”

Tiuku melkein tirisee mielihyvystä, kun keuhataan, mutta näyttää silti isälleen kieltä.

Mä vedän sisääni keuhkollisen kevätauringon kepeäksi tekemää ilmaa ja konkkaan sisälle Tiukun perässä.

Lehtojen talo on vasta muutaman vuoden vanha, uuden-aikainen ja avara. Vanessa sanoo, että talo kuuluu pankille, jos Juhon firman hommat ei käänny nousuun. Jo eka korona-vuosi teki loven niiden talouteen, eikä asiat ole täysin palautuneet ennalleen sen jälkeen. Vanessa ei sano sitä niin, että haluaisi syyllistää mua niille tulemisesta, mutta en voi olla miettimättä, millaisen loven kasvava teinipoika lompakkoon tekee. Ainakin äiti jaksoi aina valittaa, että syön sen ja iskän vararikoon.

Leukaa alkaa särkeä ennen kuin tajuan kiristäväni hampaita yhteen.

Kukaan ei tiedä, kuinka kauan mun on tarkoitus täällä asua. Kukaan ei tiedä, miten kauan iskän toipumiseen menee. Jos se nyt ylipäätään toipuu.

Tiuku tunkee pöydässä mun viereen istumaan, hymyilee aurinkoisesti ja alkaa hölöttää saman tien jotain juttua, joka oli tapahtunut sille ja sen kavereille koulussa.

Ruuaksi on makaronilaatikkaa.

Herään keskellä yötä koko kroppaa vihlovaan kipuun. Suuta kuivaa niin, että kieli tarttuu kitalakeen. Pyörähdän kyljen kautta sängyn reunalle ja punnerran itseni istumaan. Vanessa on laittanut vettä lasiin yöpöydälle ja lasin viereen pienelle lautaselle särkylääkkeen. Se ei ole jättänyt mulle koko purkkia. Pelkää kai, että söisin ne kaikki. Se ihminen kyllä teeskentelee paljon pöllömpää kuin se on.

Kärvistelen, kun särkylääke valuu kurkusta alas. Puristan sormet sängyn reunaan.

Tabut on vahvoja, ne alkaa kyllä vaikuttaa pian ja sitten ne viekin tajun.

Päätän oikoa jäseniä ennen kuin pimeä laskeutuu.

Lehtojen talo on yksikerroksinen. Eipä tarvitse kompuroida portaissa. Mun huone oli aiemmin Juhon työhuone. Mun takia sen työpöytä on nyt Vanessan ja sen makuuhuoneen nurkassa. Huoneen ikkunasta näkyy talon taakse, jossa on vaan lumenrääppeiden peittämää, mustaa peltoa ja sen takaista metsää. Talon etupuolella on täyteenpakattu, upouusi asuinalue. Lehtojen talo sijaitsee asuinalueen viimeisellä tontilla. Ne on lohkottu entisestä pellostä kaikki samoihin aikoihin, ja entisellä viljapellolla kasvaa nyt vieri vieressä keskenään melkein samannäköisiä omakotitaloja. Niiden kyljessä on samannäköisiä autotalleja uudehkoine farmariautoineen ja pihalle laitettui ne trampoliineineen. Niissä asuu keskenään melkein identtisiä valkoisia ydinperheitä. Parin kilometrin

päässä on koulukeskus, jossa Niko käy lukiota ja johon Tiuku siirtyy seiskalle syksyllä. Nyt Tiuku käy vielä ahtaaksi jäänyttä alakoulua tonttimaan toisella reunalla.

Kaiken tän mä tiesin jo ennalta, mutta sain kuulla uudeleen makaronilaatikon äärellä. Vanessa täytti hiljaisuutta varsinaisuomalaisella puheenporinalla, johon mahtuu vähintään kaksi kertaa enemmän asiaa kuin muualla, ja se jos mikä kertoo jotain Vanessan puheenlahjoista. Se ei selvästikään halunnut, että mun ekana iltana niillä kukaan erehtyisi ajattelemaan onnettomuutta. Hetken kaikki olisi taas niin kuin ennen.

Yö on kallistumassa aamun puolelle. Auringonvalon aavistus nyplää metsän puista mustaa pitsiä.

Metsän reunassa seisoo peura.

Julmetun iso peura.

Mä työnnän nenän lähemmäs ikkunaa. Lonkassa vihloo, mutta tunnen jo tabujen taittavan kivun terävimmän kärjen, viikkaavan sen nätisti piiloon, pehmeään.

Yritän muistella, oliko tabujen sivuoireisiin listattu hahanäkyjä.

Metsän rajassa seisova peura nimittäin ottaa askeleen eteenpäin, ja mä voisin vanhoa sen seisovan kahdella jalalla.

Pitkä, ihmismäinen hahmo resuisessa viitassa ja sarvet päässä.

Peurankallo kasvojen paikalla. Ontot silmäkuopat hehkuu auringonnousun punaa.

Hankaan luomia. Niiden alla kutisee, kun väsymys hiipii kivun tilalle. Kun lopetan hankaamisen, kummajaispeura on poissa.

Ehkä sitä ei ollut alun perinkään.

Haukottelen niin, että leuat rutisee. Kompuroin takaisin sänkyyn ja kierähdän kyljen kautta peiton alle.

Lääke painaa mut uneen saman tien.

"Onko sulla nyt kaikki?" äiti seisoo käsivarret rinnalle ristittyinä ovensuussa.

"On, on", mä jupisen, vaikka tiedän, etten ole edes aloittanut pakkaamista ja lähtö on puolen tunnin sisään.

Jollain tasolla tajuan olevani unessa. Tarkkailija. Mä en pysy muuttamaan mitään, mitä tein. Mikään ei varoita mua siitä, että parin tunnin päästä äiti olisi kuollut.

Toivon koko sydämestäni, etten olisi ollut sille niin mulkku.

Äiti lähtee ovensuusta.

Mä alan pakata.

Me ollaan menossa viikonlopuksi Lehdolle.

Tai niin mä kuvittelin.

Herään turtana. Juho kuulee mun liikkuvan ja tulee kärppänä ovensuuhun.

"Moro, äijä", se sanoo. "Laitoin kahvin tippumaan. Etkösä juo jo kahvia?"

Mutisen sille jotain epämääräistä siitä, että kaikki käy.

"Niko ja Tiuku lähti jo kouluun ja Vanessa töihin, mutta se käski sanoa, että se ottaa huomisesta eteenpäin vapaata. Se voi olla sun kanssa täällä nyt alkuun."

"Ei sen tarvitse", mä sanon, vaikka tiedän, ettei sillä ole mitään vaikutusta. Vanessa on ihan kuin mun äiti. Kerran jotain päätettyään järkkymätön.

Juho virnistää, koska tietää saman. Vanessan mies on poik-

keuksellisen ookoo. Sellainen tatuoitu partahäiskä, jota ei ekana sijoittaisi maalaislähiöön. Vuoden 2016 kahvakuulamestari ja paikallisten helminauhharouvien personal trainer.

”Anna Vanessan hoitaa sua. Se on sillekin terapiaa.”

Mä en ole huomaavinani surua, joka välähtää Juhon kasvoilla. Meidän menetykset asettuu luontaiseen hierarkiaan – kun äiti kuoli, mä menetin vanhemman, Vanessa-täti sisikon. Meidän kahden suru ylittää muiden surun.

Juho tuli toimeen äidin kanssa – ihme kyllä – mutta ei se vaan ole sama.

”Niin, sitä kahvia”, Juho yskäisee.

Isot miehet ei itke.

Joten mä odotan siihen asti, että kuulen sen rapistele-
van keittiössä.